

کسب و کار اجتماعی

بابک نوری مقدم
دکتری تجارت الکترونیک

سر فصل مطالب

- کسب و کار اجتماعی چیست؟ ☐
- کارآفرینی و بنگاه‌های اجتماعی ☐
- مدل‌های کسب و کار اجتماعی ☐
- مثال‌های کسب و کار اجتماعی ☐

نمونه های از کسب و کارهای اجتماعی

- سوپرمارکت اجتماعی
Community Shop

- کتاب های دست دوم
Textbooks for Change

- مارکت پلیس آگاهانه
ArtZoco and eBatuta

آماري از كسب و كارهاي اجتماعي در كشورهاي مختلف جهان

37%

سهم کسب و کارهای اجتماعی در دنیا

کسب و کارهای اجتماعی در دنیا با سرعت سرسام آوری در حال رشد می باشند

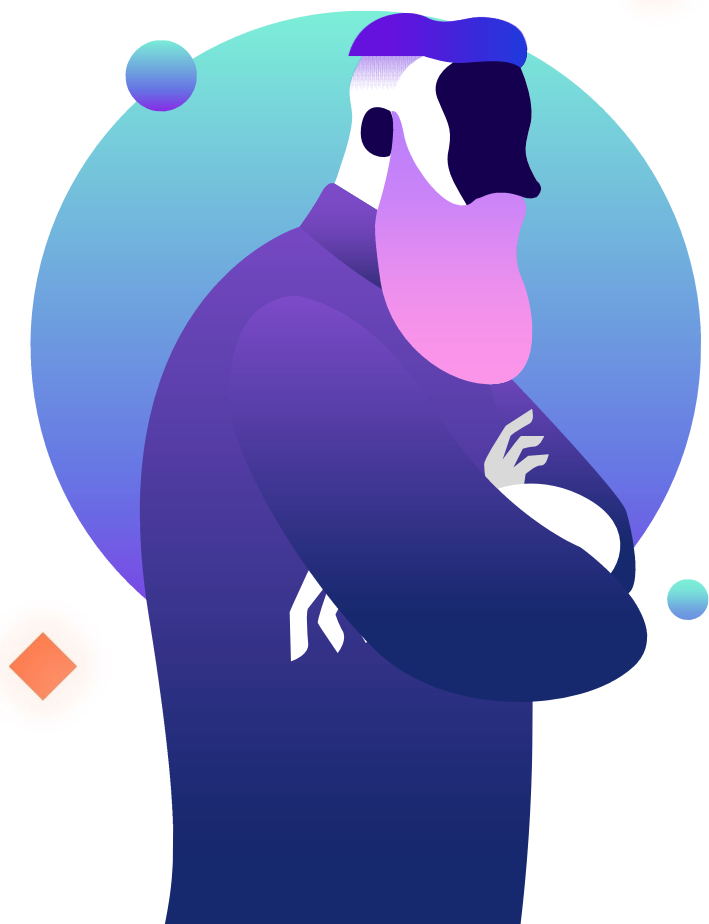
کسب و کار اجتماعی چیست؟

❖ مفهوم کسب و کار اجتماعی اولین بار در سال 2006 توسط محمد یونس اقتصاددان بنگلادشی و برنده جایزه صلح نوبل مطرح گردید.

❖ کسب و کاری است که هدف اصلی تأسیس آن، اجتماعی بوده است؛

❖ کسب و کار اجتماعی با هدف حل یک یا چند مشکل اجتماعی نظیر: فقر، اعتیاد، بیکاری، طلاق، کار کودکان، مشکلات فرهنگی، مشکلات محیط زیستی و ... ایجاد می‌شود.

ویژگی‌های کسب و کار اجتماعی

❖ هدف اصلی: برطرف کردن مشکلات اجتماعی است نه کسب سود برای ذی‌نفعان

❖ از نظر اقتصادی خود گردان هستند و هزینه‌های خود را از طریق فعالیت‌های اقتصادی پوشش می‌دهند.

❖ سود حاصل از کسب و کار صرف توسعه آن می‌شود نه تقسیم میان سهامداران

آیا موسسات خیریه جزو کسب و کارهای اجتماعی می‌باشند؟

اصول کسب و کار اجتماعی

❖ هدف کسب و کار اجتماعی، غلبه بر یک یا چند مشکل اجتماعی نظیر: فقر، آموزش، بهداشت، محیط زیست و ... می باشد

❖ کسب و کار اجتماعی برای کسب سود حداکثر ایجاد نشده است.

❖ کسب و کار اجتماعی باید از لحاظ اقتصادی و مالی، پایدار و خودگزار باشد.

❖ سرمایه گذاران به میزان که سرمایه خود می توانند دریافت کنند و هیچ سودی به آنها پرداخت نمی شود.

❖ تمامی سود حاصل باید برای گسترش و بهبود اثرگذاری اجتماعی در همان حوزه یا کسب و کار اجتماعی دیگر، سرمایه گذاری می شود.

❖ یک کسب و کار اجتماعی نسبت به محیط زیست دغدغه دارد.

❖ افراد فعال در این حوزه باید از حقوقی برابر با دیگر کسب و کارها و شرایط کاری بهتر بهره مند باشند.

❖ انجام کسب و کار اجتماعی باید با لذت همراه باشد.

انواع کسب و کارهای اجتماعی

❖ نوع اول :

- ❖ مالکیت با افراد غیر فقیر هستند.
- ❖ هر سه ویژگی ذکر شده را دارا باشند.
- ❖ در زمان خروج سهامداران فقط حق دریافت اصل سرمایه دارند.

❖ نوع دوم :

- ❖ مالکین آن فقرا هستند.
- ❖ بشرط عدم خروج از اهداف اجتماعی امکان تقسیم سود وجود دارد.
- ❖ دلیل اغماض ویژگی سوم، کاهش فقر در صورت تقسیم سهام است.

کار آفرین اجتماعی کیست؟

❖ شهروندانی هستند که مشکلات بزرگ را مورد توجه قرار می‌دهند.

❖ افرادی بی باک در اندیشه ایجاد تغییر و تفاوت می‌باشند.

❖ آنها تفکر و الهام بخش پشت پرده بنگاه‌های اجتماعی می‌باشند.

❖ از مفاهیم کارآفرینی برای سازماندهی، ایجاد، و مدیریت سرمایه برای ایجاد تغییر استفاده می‌کند.

❖ کارآفرین اجتماعی به حل مشکلی می‌پردازد که واقعاً مشکل جامعه است و برای حل آن تقاضایی وجود دارد.

❖ قرار است برای حل مشکل محصولی تولید شود. این محصول می‌تواند خدمات اجتماعی باشد یا یک محصول تولیدی

بنگاه اجتماعی

❖ یکی از اقسام کارآفرینی اجتماعی محسوب می‌شود.

❖ مبتنی بر مأموریت می‌باشند.

❖ بروی افراد در دهک‌های پایین جامعه یا مسائل زیست محیطی متمرکز هستند.

❖ بدنبال کسب سرمایه اجتماعی و درآمد می‌باشند.

❖ بنگاه‌های اجتماعی برای حفظ بقاء و پایداری مالی خود، تجارت می‌کنند، محصول یا خدمات می‌فروشند.

❖ بخش اصلی سود حاصل شده از فعالیت‌های آن‌ها برای گسترش فعالیت‌های اجتماعی در همان بنگاه یا بنگاه‌های اجتماعی موجود سرمایه‌گذاری می‌شود.

بنگاه اجتماعی

مدل های ترکیبی غیر انتفاعی

- کالا و خدمات توسط بازارهای اصلی به مشتریان و جامعه عرضه می شود.
- بیشتر شبیه یک موسسه انتفاعی اداره می شود.
- برای اداره به کمک های مالی و استراتژی درآمدزایی وابسته می باشد.

مدل های ترکیبی انتفاعی

- همواره بر ماموریت اجتماعی خود متمرکز هستند.
- دارای استراتژی های درآمدزایی
- هدف افزایش سود برای سرمایه گذاری های توسعه ای
- به دنبال سرمایه گذاری با انگیزه و دغدغه های اجتماعی هستند.

مدل‌های کسب و کار اجتماعی
9 مدل معروف در این حوزه

1) مدل پشتیبانی کارآفرینان

2) مدل واسطه بازار

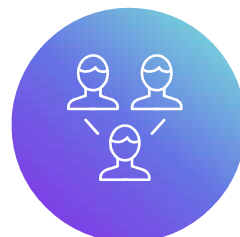
3) مدل استخدامی

4) مدل هزینه برای خدمات

5) مدل مشتری کم درآمد

مدل‌های کسب و کار اجتماعی

6) مدل تعاونی

7) مدل بازار پیوندی

8) مدل پیوند دادن خدمات

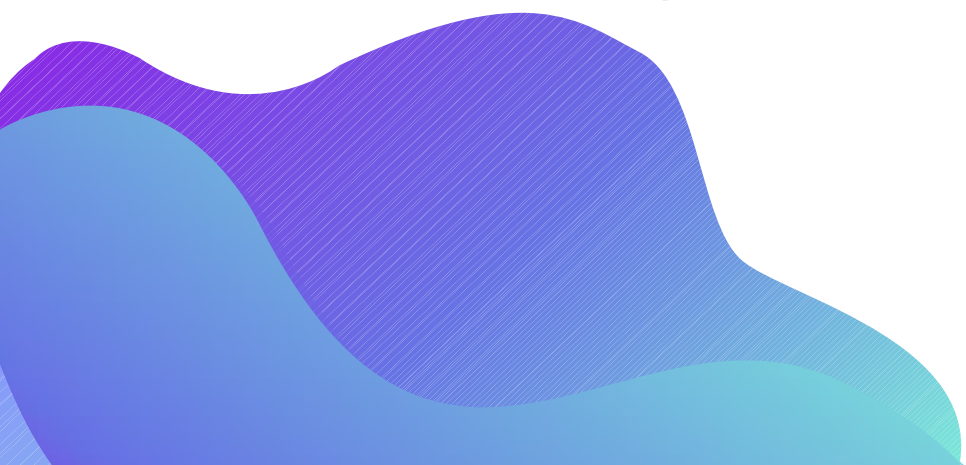
9) مدل پشتیبانی سازمانی

1) مدل پشتیبانی کارآفرینان

- در این مدل، خدمات پشتیبانی تجاری خود را مستقیماً به کارآفرینان عرضه می کنند.
- هدف: توانمند سازی کارآفرینان
- درآمدزایی از طریق سهم شدن در کسب و کار کارآفرینان
- خدمات می توانند در قالب های همچون:
 - خدمات مشاوره ای
 - آموزشی
 - سرمایه گذاری جزئی
 - پشتیبانی فنی

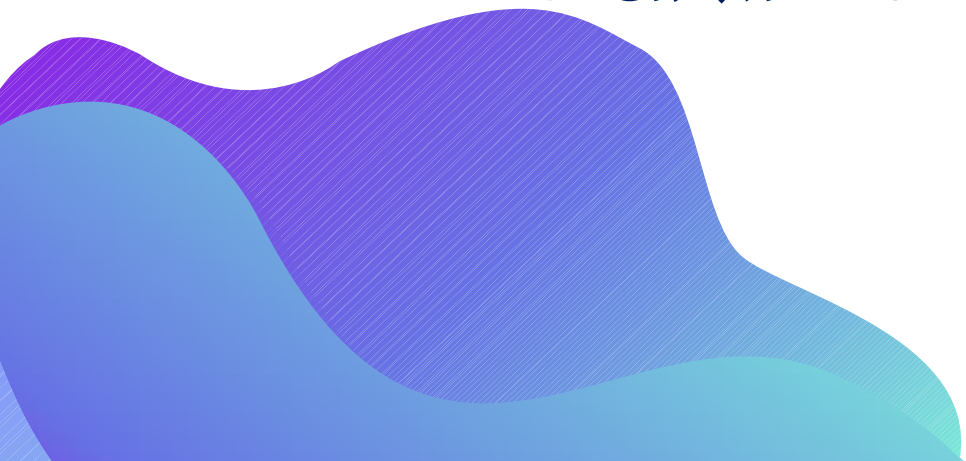
(2) مدل واسطه بازار

- در این مدل، کسب و کارهای اجتماعی برای فروش محصولات و خدمات به مشتریان خود کمک می نمایند .
- هدف: توانمند سازی و افزایش درآمد مشتریان ضعیف
- درآمدزایی از طریق دریافت کسری از سود فروش
- برای مثال:
 - کمک به کشاورزان در عرضه محصولات به صورت مستقیم و بدون واسطه

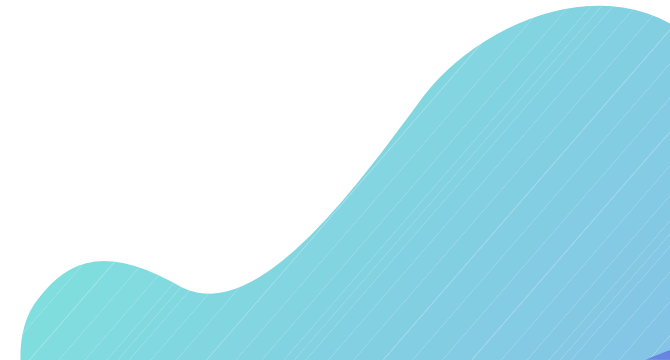
(3) مدل استخدامی

- کسب و کارهای اجتماعی در این از طریق:
- فراهم کردن موقعیت های شغلی
- آموزش و توانمندسازی شغلی
- درآمدزایی از طریق حقوق شغل های ایجاد شده یا خدمات ارائه شده
- بسیاری از جوانان و نهادهای مخصوص معلولان از مدل مذکور پیروی می کنند.

(4) مدل هزینه برای خدمات

- یکی از محبوب‌ترین مدل‌های کسب و کار اجتماعی می‌باشد.
- در این مدل، کسب و کار از طریق فروش مستقیم خدماتی که دارای ارزش و سودمندی اجتماعی هستند کسب درآمد می‌کند.
- نهادهای همچون بیمارستان‌ها، مدارس، موزه‌ها و ... بصورت کم و بیش از این مدل بهره می‌جویند.

(5) مدل مشتری کم درآمد

- همانند مدل هزینه برای خدمات می‌باشد با این تفاوت که متمرکز بر قشر کم درآمد می‌باشد.
- هدف: ارائه خدمات اجتماعی مانند بهداشت و درمان آموزش
- مثال:
- پزشکان بدون مرز
- نهضت سوادآموزی

(6) مدل تعاونی

- مدل تعاونی از شناخته شده‌ترین و قدیمی‌ترین مدل‌های کسب و کار اجتماعی می‌باشد.
- در این مدل افراد با پرداخت حق عضویت به مدت معین از خدمات کسب و کار بهره‌مند می‌شوند.
- اداره و همچنین کسب درآمد برعهده اعضا تعاونی می‌باشد.
- شامل دو مدل کلی:
 - credit unions
 - employee-owned businesses (“co-ops”)

(7) مدل بازار پیوندی

- کسب و کارهای واسطه معاملات بازرگانی می‌باشند معمولاً از این مدل پیروی می‌کنند.
- تمرکز کسب و کار اجتماعی بر ایجاد روابط و متصل کردن مشتریان به مصرف‌کنندگان است.
- در این مدل کسب و کار اجتماعی به هیچ عنوان کار فروش محصولات و خدمات را انجام نمی‌دهد.
- کسب درآمد از طریق پورسانت قراردادها

(8) مدل پیوند دادن خدمات

- از جمله مدل‌های که اکثر سازمان‌های می‌توانند آن را اجرا کنند می‌باشد.
- در این مدل کسب و کار اجتماعی خدمات و محصولات خود را از طریق مارکت پلیس ارائه می‌کند.
- کسب و کار در این حالت پیوند و ارتباطی را میان کسب و کار داخلی و موضوعات اجتماعی برقرار می‌کند.
- برای مثال: یک دفتر وکالت از درآمد معمول خود برای ارائه خدمات وکالت به افراد کم بضاعت استفاده می‌کند.

(9) مدل پشتیبانی سازمانی

- در این مدل کسب و کار به دنبال جذب سرمایه‌گذار برای سایر کسب و کارهای اجتماعی می‌باشد.
- فروش کالا و خدمات با هدف جذب سرمایه برای کسب و کارها صورت می‌گیرد.
- برای مثال:
 - حراج‌های خیریه

مثال‌هایی از کسب و کار اجتماعی

• TOMS Shoes: One for One

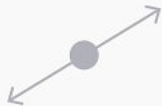
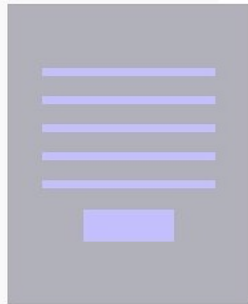
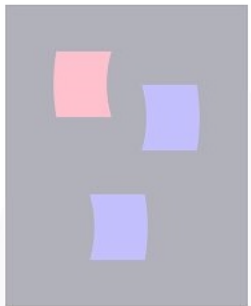
• بسیاری از کودکان در کشورهای جهان سوم از نداشتن

کفش مناسب در مشقت هستند

• در این کسب و کار به ازای هر جفت کفش خریداری شده

یک جفت کفش به کودکان بخشیده می شود.

• بیش از 50 میلیون جفت کفش تاکنون دونیت شده

مثالهایی از کسب و کار اجتماعی

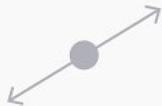
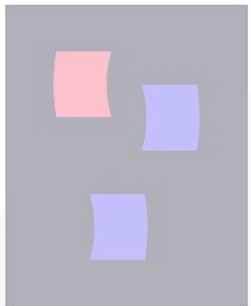
• BARON FIG: Buy a Book, Plant a Tree

• تامین کننده دفتر و دفترچه برای دانش آموزان و دانشجویان

• معضلات اجتماعی مربوط محیط زیست مورد توجه قرار دارد.

• به ازای هر دفتر یک درخت کاشته می شود.

• کاشت 52,866 درخت در بیش از 30 کشور جهان

مثالهایی از کسب و کار اجتماعی

• Mitscoots: Get – Give – Employ

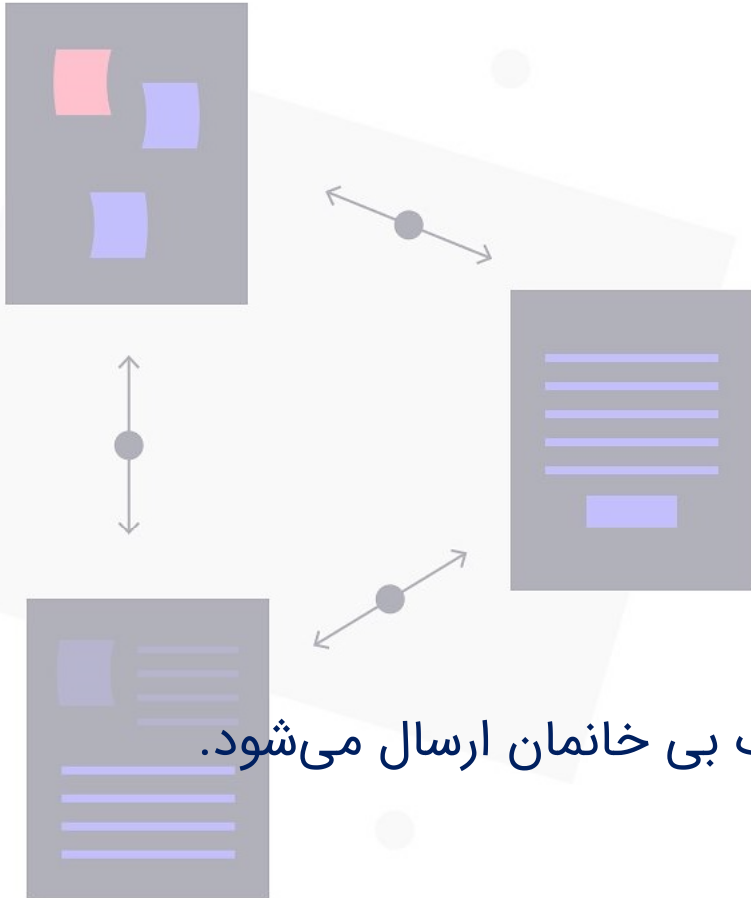
• پلت فرم مارکت پلیس

• هدف کمک به بی خانمانها

• تهیه خوراک، پوشاک و ایجاد اشتغال

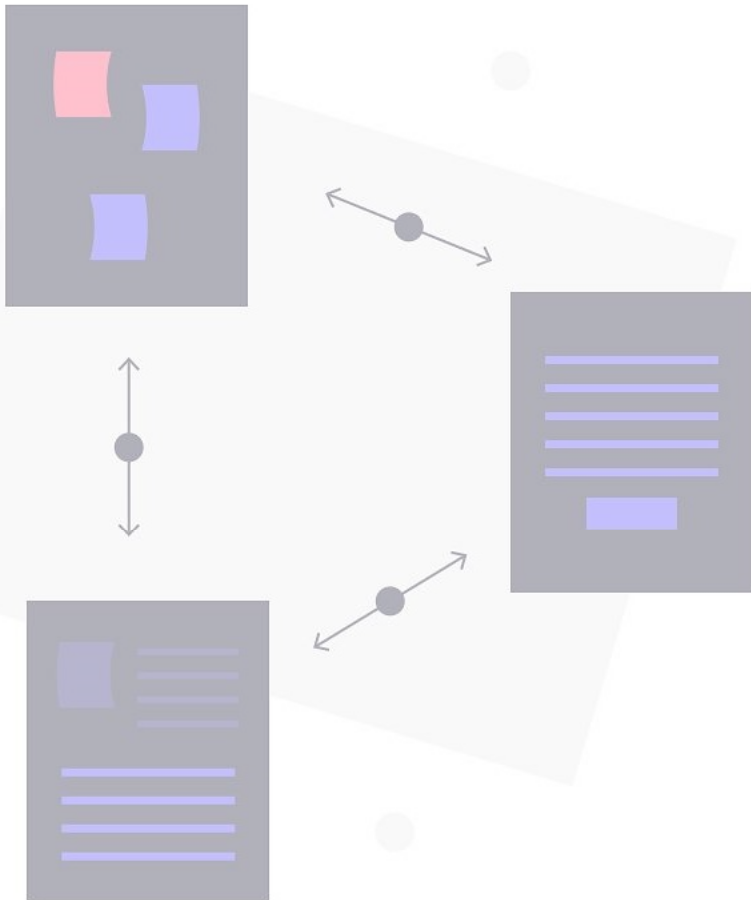
• به ازای هر کالای خریداری شده، یک نمونه از آن به یک بی خانمان ارسال می شود.

• تاکنون بیش از 23000 هزار نفر تحت پوشش آنها قرار گرفته است.

مثالهایی از کسب و کار اجتماعی

- شرکت‌های ArtZoco and eBatuta
- مدل کسب و کار بازار پیوندی و واسطه بازار
- کمک به کارآفرینان و تولیدکنندگان کم توان در فروش
- برقراری ارتباط یا بازاریابی کالا و خدمات برای آنها

مثالهایی از کسب و کار اجتماعی

- پلت فرم Micro Lending

- مدل کسب و کار بازار پیوندی

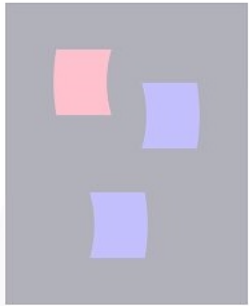
- برقراری ارتباط میان سازمان‌ها، اشخاص با کارآفرینان

- با هدف قرض الحسنه

مثالهایی از کسب و کار اجتماعی

- پلت فرم Textbooks for Change
- یک پلتفرم برای کتابهای دست دوم
- فروش کتب دست دوم به دانشجویان و دانش آموزان کم توان
- تقسیم درآمد میان صاحبان کتاب و هزینه های مدیریتی
- سود مازاد صرف سرمایه گذاری در سایر کسب و کارهای اجتماعی می شود.
- تاکنون بیش از یک میلیون کتاب در آن تبادل شده است.

مثالهایی از کسب و کار اجتماعی

- پلت فرم Micro Power Generation

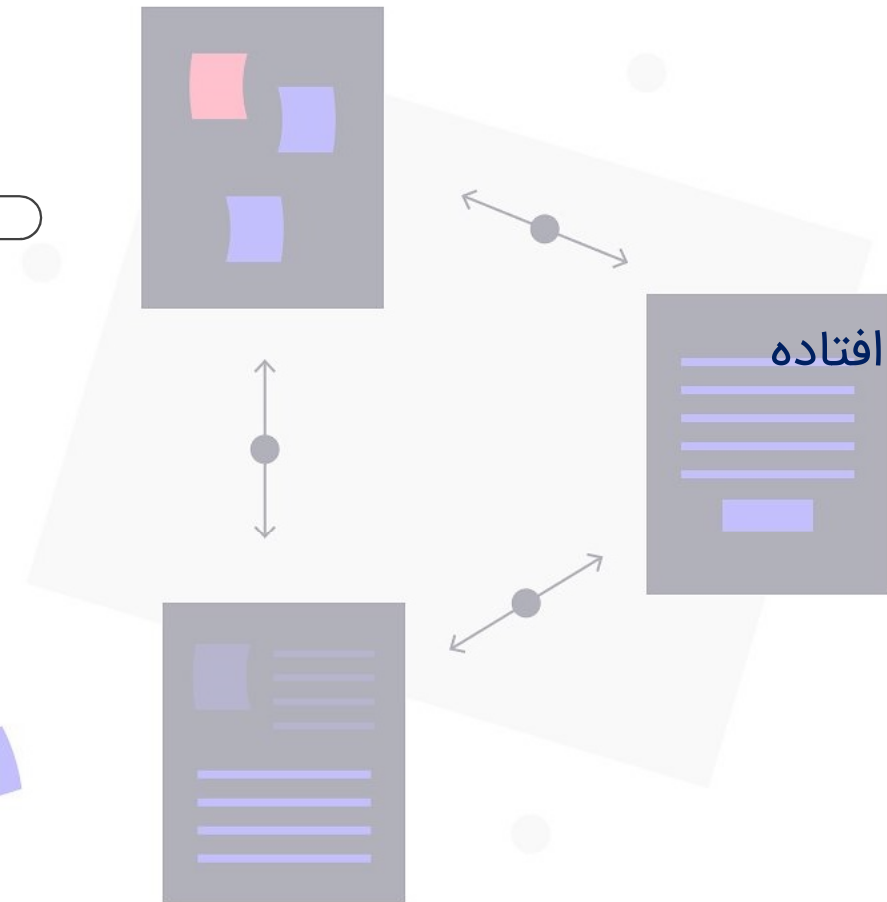
- تامین انرژی ارزان قیمت و تجدیدپذیر برای مناطق دور افتاده

- تامین انرژی از طریق باتری‌های دست دوم

- یا از طریق زیست توده

- مثال:

- شرکت Husk Power

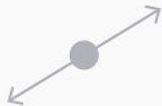
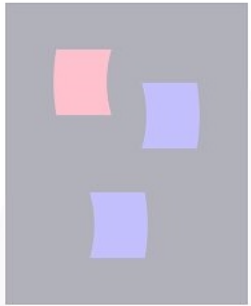

مثالهایی از کسب و کار اجتماعی

• پلت فرم *A Virtual Factory of Computer Workers*

- تشکیل انجمن‌های از افراد کامپیوتری کم توان
- آموزش آنها در گروه‌های مختلف برای انجام یک وظیفه
- تجميع کار تمامی گروه برای به ثمر رساندن یک پروژه
- ایجاد یک خط اسمبلی مجازی با هدف کاهش هزینه تولید
- مثال:

• شرکت Cloud Factory

مثال‌هایی از کسب و کار اجتماعی

• پلت فرم A marketplace for social good

• فروش محصولات اجتماعی ارزشمند مانند صنایع دستی

• ایجاد ارتباط میان تولید کنندگان کم توان مانند روستاییان

• و مشتریان در جاهای مختلف

• تشکیل یک زنجیره تامین اجتماعی از مناطق کم توان

• مثال:

• شرکت Do Good Buy Us and Ten Thousand Villages

با سپاس
از حسن توجه شما